

EIS-nieuws

EIS-dag

Op zaterdag 11 december vindt de jaarlijkse EIS-lezingendag plaats in het Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis te Leiden. Deze dag heeft een belangrijke functie in het onderhouden van het contact tussen mensen die met de faunistiek van de Nederlandse ongewervelden bezig zijn.

In de ochtend zal het bestuur met de werkgroepscoördinatoren praten over het beleid van EIS-Nederland. Het middagprogramma staat dit jaar in het kader van 'ongewenste ongewervelden'. Naast de lezingen en de presentaties van lopende projecten is er genoeg tijd om bij te praten, het museum te bezoeken of geld uit te geven bij de boekhandel 'Natuur en Boek'.

De lezingen vinden plaats in het auditorium van Naturalis (publieksingang). Voor meer informatie over de dag kan je bellen of mailen met Vincent Kalkman (telefoon 071-5687594, e-mail Kalkman@naturalis.nnm.nl)

Middagprogramma

- 13.30 Het dazenpad kiezen: overzicht van faunistisch onderzoek naar de inheemse Tabanidae (Diptera) – Theo Zeegers
- 14.00 De Nederlandse bloedzuigers – Gerard van der Velde
- 14.30 pauze
- 15.00 Ongewervelden als ongewenste huisdieren – Annelies van Bronswijk/Wiet Koren
- 15.30 presentatie zweefvliegenproject – Wouter van Steenis
- 15.45 presentatie bijenproject – Theo Peeters
- 16.00 sluiting en gelegenheid tot napraten of museumbezoek

Routebeschrijving:

Openbaar vervoer:

NS station Leiden Centraal station verlaten aan de zijde 'Terweepark' / LUMC' volg borden 'Naturalis' (ca. 10 minuten lopen).

Vanaf autosnelweg A44:

Vanuit Amsterdam of Den Haag, afrit 8 'Leiden', volg Leiden Centrum' (Plesmanlaan), 2^e weg links Darwinweg.

Vanaf autosnelweg A4:

Vanuit Utrecht (via A12/A4), Amsterdam of Den Haag, afrit 7 'Zoeterwoude-Dorp' volg N206 richting Leiden / 'Leiden Zuid' bij T-kruising rechts en meteen weer rechts Plesmanlaan, richting 'Centrum', 2^e weg links Darwinweg.

Vanaf autoweg N11:

Vanuit Utrecht N11 volgen tot bij Leiden, linksaf A4 oprijden richting 'Den Haag' meteen afrit 7 'Zoeterwoude-Dorp', volg N206 richting Leiden / 'Leiden-Zuid' bij T-kruising rechts en meteen weer rechts Plasmanlaan, richting 'Centrum', 2^e weg links Darwinweg.

Van het bestuur:

Jaarverslag European Invertebrate Survey-Nederland 1999

Bestuur

Grotendeels vernieuwd wilde het bestuur EIS-NL in 1999 zorgen dat de European Invertebrate Survey - Nederland een verdere stimulans geeft aan de faunistische studie en het karteringswerk van ongewervelden in Nederland. Daarin vinden we het in de eerste plaats belangrijk om de werkgroepen te ondersteunen bij het faunistisch werk en de publicatie van de gegevens. Ten tweede vinden we het belangrijk dat deze gegevens ten behoeve van natuurbeschermingswerk ingezet kunnen worden. Het centraal bureau EIS-NL, gevestigd in Nationaal Natuurhistorisch Museum NNM Naturalis, is een onmisbare schakel tussen deze doelstellingen en de uitvoering ervan.

Op een aantal wijzen zijn deze doelstellingen ten uitvoer gebracht. Ten eerste is de serie voorlopige atlassen doorgezet met het uitbrengen van de 'Voorlopige atlas van de Nederlandse bijen'. Voor 2000 wordt een voorlopige atlas water-, oppervlakte- en oeverwantsen opgezet samen met de specialisten die in Nederland aan deze groep werken. Ten tweede is de Nederlandse Faunistische Mededelingen nieuw leven in geblazen. Door een tijdschrift over ongewervelden regelmatig uit te brengen hopen we dat de publicatiemogelijkheden voor deze groep worden vergroot. Werk aan de boekenserie Nederlandse Fauna door bureaumedewerkers en vrijwilligers gaat gestaag verder. Tenslotte vertaalde de waarde die we hechten aan een regelmatig contact met coördinatoren en medewerkers zich in het twee maal uitkomen van de nieuwsbrief, twee kleinere schrijvens en het wederom organiseren van de medewerkersdag. Met een aantal coördinatoren is contact gezocht over de wijze waarop de relatie tussen EIS-NL en coördinatoren/medewerkers vorm gegeven zou moeten worden. Het werk van het centraal bureau EIS-NL is in 1998 via een tweejarplan 1999-2000 omschreven. Door middel van dit tweejarplan werd aangegeven wat het bestuur van het bureau verwacht, rekening houdend met de bezetting van het bureau. Omdat er vooral bij het afmaken van enkele onderwerpen aangaande aculeaten capaciteitsproblemen werden voorzien werd de bemensing van het centraal bureau uitgebreid met door de Stichting EIS-NL betaalde medewerkers. Het bestuur is blij dat veel van de voor 1999 gestelde doelen daadwerkelijk gehaald zijn. Wel moet er meer en gerichtere aandacht komen voor het aanbieden van gegevens van ongewervelden voor natuurbeschermingsdoeleinden. Hierbij hebben we niet alleen de inzet van het bureau, maar ook dat van vrijwilligers nodig. Regelmatig en op plezierige wijze is contact geweest met NNM Naturalis, dat optreedt als huisvester van het centraal bureau EIS-NL en met zijn collecties, conservatoren en bibliotheek een onmisbare kennisbron is.

We zijn blij dat in 2000 een aantal initiatieven zullen gaan lopen. De bureau-activiteiten zijn neergelegd in het tweejar-

plan 2000-2001, waarvan het 2000-deel een herziening uit het tweejarenplan 1999-2000 is. Het tweejarenplan is aan alle coördinatoren verstrekt en op aanvraag beschikbaar bij het bureau. Het wordt het eerste volle jaar dat het zweefvliegenproject zal lopen, nadat in oktober 1999 na verkregen subsidie twee deeltijdmedewerkers voor het project zijn gestart. Daarnaast wordt met verkregen subsidie de Naamlijst Nederlandse Diptera afgemaakt, in nauwe samenwerking met het Zoölogisch Museum te Amsterdam. We zijn blij dat er daar een werkplek ter beschikking gesteld gaat worden. We zullen in 2000 in samenwerking met NNM Naturalis verder gaan met het ontwikkelen van het Zoölogisch basisregister, een soort burgerlijke stand van de Nederlandse Fauna. Nog een jaar verder kijkend, naar 2001, wordt het symposium van de internationale European Invertebrate Survey door EIS-NL (en Naturalis?) in Nederland georganiseerd.

Centraal Bureau

Het centraal bureau EIS-NL heeft in 1999 de Stichting en het bestuur EIS-nl met raad en daad ondersteund. De vaste, door Naturalis geleverde bezetting van het bureau (Roy Kleukers, André van Loon) werd aangevuld met Menno Reemer en Vincent Kalkman, die samen 4 dagen in de week werkten. In 2000 zal het bureau onderdak bieden aan de projectmedewerkers die in het kader van het zweefvliegenproject zijn aangesteld.

Grote klussen waren het uitgeven van de Nederlandse Faunistische Mededelingen, het ondersteunen van de werkgroepen, het doorwerken aan delen voor de boekenserie Nederlandse Fauna en het maken van de Voorlopige atlas van de Nederlandse bijen'. De 'bijenopdracht' voor Natuurmonumenten werd afgerond. Ook werd aan een groot aantal kleinere onderwerpen aandacht besteed. Deze omvatten de

nieuwsbrief en de mailings, het werken aan een folder over EIS, begeleiden van opnames voor het Klokhuis (waarbij het zweefvliegenproject centraal staat), vertegenwoordiging van EIS in de VOFF (Vereniging Onderzoek Flora en Fauna), een onderzoek naar de rosse sprinkhaan, etc.

Het maken van een nieuwe handleiding voor EIS-medewerkers werd naar 2000 doorgeschoven en gekoppeld aan het maken van een EIS-website. De website zal naast informatie over EIS ook codelijsten, soortenlijsten en werkgroepshandleidingen gaan bevatten. Uiteindelijk zal het in de Naturalis-website worden opgenomen.

Mark van Veen (voorzitter)

VOFF en MER

Tot nu toe worden verspreidingsgegevens van flora en fauna slechts spaarzaam gebruikt bij Milieu Effect Rapportages (MER's). Het ministerie van LNV heeft aan de Vereniging Onderzoek Flora en Fauna (VOFF) de opdracht verstrekt om de bestanden van de PGO's geschikt te maken voor een efficiënt gebruik voor MER's. Er is een meerjarenplanning opgesteld waarbij ook een aantal EIS-groepen meedraaien (libellen, sprinkhanen, loopkevers (i.s.m. Loopkeverwerkgroep, aculeaten, mollusken (i.s.m. met ANM), wantsen en een geselecteerd aantal vliegengroepen. Dit project biedt de mogelijkheid om op een eenvoudige manier bedreigingen van kwetsbare populaties te voorzien en bij te dragen aan een actieve bescherming. Werkgroepcoördinatoren die mogelijkheden zien om ook hun eigen groep hierin te betrekken worden verzocht contact op te nemen met Roy Kleukers.

Nederlandse Faunistische Mededelingen

Inhoud nummer 9

Artikelen

- I.P. Raemakers & P.J. van Helsdingen. De vuurspindoder *Eoferreola rhombica*, een voor Nederland nieuwe spinnendoder, en haar bijzondere waard: de lentevuurspin *Eresus sandaliatus* (Hymenoptera: Pompilidae; Araneae: Eresidae)1-6
- M.A. Faasse. Nieuwe vindplaatsen van het in Nederland uitgestorven gewaande vlokreeftje *Echinogammarus stoerensis* (Crustacea: Amphipoda: Gammaridea)7-10
- H. Smit. *Arrenurus boruzkii*, a water mite new to the Dutch fauna, with some notes on its morphology (Acari: Hydrachnidia)....11-14
- E.J. van Nieukerken & J.C. Koster. De valkruidmineervlinder *Digitivalva arnicella* in Nederland: herontdekking en behoud (Lepidoptera: Plutellidae: Acrolepiinae)15-29
[kleurenplaten 1-3 na pagina 16]
- M.G.M. Jansen. The genus *Scrobipalpa* in the Netherlands (Lepidoptera: Gelechiidae).....29-79
[kleurenplaten 1-2 na pagina 32, kleurenplaten 3-6 na pagina 48]
- A.L.M. Rutten. The genus *Bryotropha* in the Netherlands (Lepidoptera: Gelechiidae).....79-102
[kleurenplaten 1-4 na pagina 82]
- M.P. Berg, A. Kroon, M. Soesbergen & D. Tempelman. De miljoenpoot *Archiboreoiulus pallidus* nieuw voor de fauna van Nederland (Myriapoda: Diplopoda)103-108
- B. van Aartsen & Th. Zeegers. De edelherthorzel *Cephenemyia auribarbis* gekweekt (Diptera: Oestridae).....109-112
- H. Wijnhoven & Th. Zeegers. Faunistisch overzicht van de Nederlandse pissebedvliegen (Diptera: Rhinophoridae)113-126

Waarnemingen en mededelingen

- K. Veling. Dagvlinders in 1998; nog steeds onder druk (Lepidoptera: Rhopalocera)127-130
- H. Spijkers & P.S. van Wielink. *Boreus hyemalis* 's nachts in copula op een boomstam gevonden (Mecoptera: Boreidae)131-132
- F.C.F. Sterrenburg. Bijzondere keurvondsten in Nederland (Coleoptera: Staphylinidae, Nitidulidae, Dermestidae).....133-134
- M.P. Berg & A. Kroon. De invloed van recente overstromingen op het verspreidingspatroon van de pissebed *Eluma purpurascens* in Zeeland (Crustacea: Isopoda: Oniscoidea)135-139

- M. Soesbergen. *Porcellium conspersum*, een in Nederland zeer zeldzame landpissebed van vochtige bossen (Crustacea: Isopoda: Oniscoidea)140-141
- H. Wiering. *Pemphredon montana*, een nieuwe graafwesp voor Nederland (Hymenoptera: Sphecidae)142
- M. Reemer. Nieuwe en oude vindplaatsen van de roofvlieg *Machimus cowini* in Nederland (Diptera: Asilidae)143

Inhoud nummer 10

P. J. van Helsdingen. Catalogus van de Nederlandse spinnen (Araneae)

Summary	2
Voorwoord	3
De soorten per provincie.....	6
De catalogus	21
Atypidae-Linyphiidae	21-178
Literatuur	163
Index	179

Abonneren en losse nummers bestellen

Een abonnement kost 40 gulden per jaar, voor 2-3 nummers per jaar. Abonneren is mogelijk door het juiste vakje op het bestelformulier aan te kruisen of een brief of e-mail te sturen naar bureau EIS-Nederland. Ook losse nummers kunnen hier besteld worden. De prijs van NFM 9 is f 27, 50 en van nummer 10 f 35, -.

Planning 2000

Volgend jaar zijn weer twee gevarieerde nummers van NFM en minimaal één extra nummer gepland. De deadline voor de kopij is resp. 15 februari en 1 september. Artikelen kunnen gestuurd worden naar Roy Kleukers (bureau EIS-Nederland).

Excursieprogramma EIS

EIS-Nederland organiseert dit jaar een aantal excursies met elk een groep ongewervelden als thema. De excursies bieden de specialisten de mogelijkheid om met andere specialisten het veld in te gaan. Daarnaast biedt het andere personen de kans om eens te proeven van de geneugten van een nieuwe groep.

Aangezien de vergunningen voor de gebieden nog geregeld moeten worden zijn de locaties van de excursies onder voorbehoud. Deelnemers moeten zich uiterlijk twee weken van te voren op geven bij EIS-Nederland, Postbus 9517, 2300 RA Leiden, e-mail eis@naturalis.nnm.nl. Je krijgt dan meer informatie over het tijdstip en de plaats toegestuurd.

9 april, bodemfauna-excursie in de uiterwaarden van Deventer
De afgelopen jaren wordt er door een select gezelschap hard gewerkt aan het in kaart brengen van de Nederlandse bodemfauna (o.a. pissebedden). Het gebied wat op deze dag bezocht zal worden is nog slecht bekend.

7 mei, bijenexcursie in het Naardermeer

Het in 1999 gestarte inventarisatieproject van bijen in gebieden van Natuurmonumenten zal in 2000 verder gaan. De excursie in het Naardermeer dient deels als contactdag voor de mensen die met dit project mee doen maar staat ook open voor andere geïnteresseerden.

Er is in Nederland nog weinig in laagveengebieden naar bijen gekeken. De precieze samenstelling van de bijenfauna is daardoor niet goed bekend.

11 juni, zweefvliegexcursie in de omgeving van Lelystad

Deze zweefvliegexcursie biedt de mogelijkheid om kennis te maken met zweefvliegen en de mensen die geïnteresseerd zijn in zweefvliegen. Er is nagenoeg niets bekend van de zweefvliegfauna van Lelystad en omgeving. Voor een groot deel wordt dit veroorzaakt door de slechte naam die de Flevopolder heeft voor insecten. Veel van de bossen van de Flevopolder hebben zich in de afgelopen jaren fraai ontwikkeld en het is niet onwaarschijnlijk dat veel voor bos typerende zweefvliegsoorten in de Flevopolder aanwezig zijn. Daarnaast is het natuurlijk interessant om te zien of er nog algemene soorten ontbreken in de Flevopolders.

Oproepen en mededelingen

Collectie A.C. Oudemans

In het kader van het project de Nederlandse Chrysomelidae EIS-Nederland bewerk ik collecties. In het Zoölogisch Museum te Amsterdam bevindt zich de collectie van A.C. Oudemans. Oudemans (1858-1943) was conservator van de collectie in het Zoölogisch Museum Utrecht (Huijbregts 1999). Opmerkelijk is dat veel zeldzame Nederlandse Chrysomelidae in de collectie aanwezig zijn. Meerdere exemplaren hebben het gedrukte etiket 'Oudemans Utrecht' en zijn ongedateerd. Ik twijfel aan de juistheid om Utrecht als vindplaats te beschouwen. Het betreft met name de volgende soorten: *Chrysolina cerealis* (Linné, 1767), *Gonioctena linnaeana* (Schrank, 1781), *Timarcha goettingensis* (Linné, 1758) en *T. tenebricosa* (Fabricius, 1775).

De soorten zijn alle zeldzaam in Nederland en hebben onder meer een fluviaal verspreidingspatroon.

Chrysolina cerealis is met 31 exemplaren bekend uit de provincies Gelderland en Limburg en volgens Koch (1992) xerothermofiel. *Gonioctena linnaeana* is vooral bekend van beken en uit Nederland zijn slechts acht exemplaren van vier vindplaatsen bekend. Bij alle vier soorten betreft het de enige melding uit Utrecht en deze vindplaats zou zich onderscheiden van hun gehele Nederlandse voorkomen. Voor *Timarcha* is dit ook herkend (Beenen 1988).

Mijn conclusie is dat de exemplaren met het gedrukte etiket 'Oudemans Utrecht' misleidend zijn geëtiketteerd. Waarschijnlijk werd bedoeld dat de exemplaren voor de collectie in het Zoölogisch Museum Utrecht bestemd waren. Daarom stel ik voor alle overeenkomstige records in het EIS-bestand te wissen.

Ik dank de beheerder B.J.H. Brugge voor de toestemming tot het onderzoeken van de collectie in het Zoölogisch Museum Amsterdam en de Uyttenboogaart-Eliassen Stichting voor financiële steun.

Beenen, R. 1988. Het genus *Timarcha* in Nederland. – Entomologische Berichten 48: 153-158.

Huijbregts, J. 1999. Lijst van overleden Nederlandse Coleopterologen. – Mededelingblad Sectie Everts, Nederlandse Entomologische Vereniging 43 suppl.: 39-59.

Koch, K. 1992. Die Käfer Mitteleuropas Ökologie 3. – Goecke & Evers, Krefeld.

J.K. Winkelman
Waverstraat 36-III
1079 VM Amsterdam